

Økte forskjeller mellom fattig og rik og by og land

Statsbudsjettet for neste år gjør lite for å rette opp i skjevhetene. Skjevheter som er skapt gjennom seks år med skatteutt og som er finansiert med oljepenger, avgiftsøkninger til vanlige folk og kutt i ytelse til de svakeste. Budsjettet forsterker heller den negative utviklingen. Kommunene og statlig virksomhet får mindre til fellesoppgavene. Sentraliseringen fortsetter.

Skatteutt og velferdsutt har bidratt til større forskjeller, og dermed lavere vekst i både investeringer, verdiskapning og sysselsetting enn vi kunne ha fått med en bedre innretning av politikken. Svekkete velferdsordninger undergraver omstillingsevnen i økonomien. Når sysselsettingsandelen på slutten av en høykonjunktur er om lag 4 prosentpoeng lavere enn i samme konjunkturfase for 10 år siden, kan en ikke skryte av særlig suksess. Norge er for lengst forbigått av Sverige og flere andre land på sysselsettingstoppen.

Den norske modellen er avhengig av høy sysselsetting. Både for å finansiere velferdsstaten, opprettholde tillitsnivået og for den samordnete lønnsdannelsen. Da trenger vi at den økonomiske politikken gir sysselsettingsresultater. Kanskje er oppgaven mer krevende enn før, men det stiller bare strengere krav til politikken. At jobben er vanskelig, må ikke føre til redusert ambisjonsnivå. Det trengs mer effektiv økonomisk politikk, for å øke sysselsettingen til tidligere nivåer.

Målrettede tiltak gjennom statsbudsjettet kunne sikret god og rettferdig omstillingsevne, bidratt til seriøst arbeidsliv og motvirket økt todeling av arbeidslivet.

Kompetanepolitikk og trepartssamarbeid

Vi må bygge opp om den norske fagarbeideren som et konkurransefortrinn. Vi må integrere den voksende innvandrerbefolkning og vi må stimulere til god produktivitetsutvikling. Det er nødvendig med sterk prioritering av kompetanepolitikk for å motvirke økende sosial ulikhet.

I trepartssamarbeidet har vi tidligere blitt enige om å møte utviklingen gjennom satsing på kompetanse og ikke lavlønnsspor. Likevel ser vi et begynnende lavlønnsspor i de deler av arbeidslivet, som har færre organiserte. Vi har allerede et stort etterslep i utdannings- og kompetansepolitikken. Nær 600 000 voksne mangler fullført videregående opplæring. Andelen i jobb har falt betydelig gjennom en tiårsperiode. Mange av dem som er i randsonen eller utenfor arbeidslivet mangler kompetansen, som blir etterspurt i det høyproduktive norske arbeidslivet. Det er positivt at regjeringen viser stor vilje til å satse på kompetansepolitikken. Vi opplever at regjeringen lytter til oss på nær sagt alle områder, men dessverre følger de ikke opp med nødvendige bevilgninger i budsjettet. Da kan vi heller ikke forvente de ønskede resultatene.

Gratisprinsippet og lik rett til utdanning og kompetanseheving står sterkt i Norge. Det er tydelig nedfelt i avtaleverket at virksomhetene har et hovedansvar for at de ansatte har den kompetansen som virksomhetene trenger. Men flere forhold tilsier at også offentlige myndigheter må mer på banen. Hvis for mye overlates til virksomhetene, har det en tendens til å skape økt ulikhet og for lite investering i kompetanse for dem som har lite fra før. Personer med lite utdanning eller realkompetanse har fått økt sannsynlighet for arbeidsløshet og utenforskap, med tilhørende risiko for å belaste offentlige trygdebudsjetter. Blant særlig små virksomheter er det mange som mangler informasjon og bevissthet om kompetanseutfordringer og -muligheter.

Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Det er behov for en langt sterkere innsats mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, men heller ikke denne gangen ser vi det i budsjettet. Det organiserte arbeidslivet er førstelinjeforsvaret mot useriøsitet. Regjeringen foreslår å holde fagforeningsfradraget nominelt uendret for sjuende år på rad. Dette innebærer over tid en kraftig svekkelse av insentivene for å være fagorganisert. I tillegg foreslår regjeringen å ikke rapportere tilbake til Stortinget med forslag om å øke organisasjonsgraden, slik Stortinget har bedt om. Vi etterlyser en langt mer aktiv holdning for å styrke det organiserte arbeidslivet.

Mange kommuner mister kompetansearbeidsplasser og lokal kunnskap går tapt når over 400 dyktige fageksperter mister sine arbeidsoppgaver som følge av ABE-reformen og nedleggelse av lokale skattekontor.

De elementene som skulle styrke kampen mot arbeidslivskriminalitet, kunne vært gjennomført uavhengig av denne sentraliseringen. Det som skal til er en kraftig opprusting av tilsynsmyndighetene og Økokrim. Å gi dem bedre anledning til å sanksjonere og samarbeide på tvers. Det er et ekstra behov for å

styrke Arbeidstilsynet. 6 ekstra millioner kroner er langt fra den størrelsesordenen det er behov for. Vi må kopiere Danmark, som gjennom et forlik før sommeren besluttet å styrke Arbeidstilsynet i løpet av en treårsperiode med 460 millioner danske kroner. Ikke minst er det viktig nå som ILO har vedtatt en ny konvensjon om vold og trakassering i arbeidslivet og som må følges aktivt opp.

Arbeidsliv, sentralisering og inkludering

Budsjettet for neste år inneholder ikke effektive grep for å inkludere flere i arbeidslivet. Det er skuffende. LO har etterlyst målrettede tiltak for å inkludere og kvalifisere flere. Men i regjeringens budsjett for 2020 er det ikke gode grep for å få unge inn i arbeidslivet.

I stedet velger regjeringen å kutte i arbeidsavklaringspengene (AAP) for unge brukere. Men kutt i ytelser for folk som sliter er ingen magisk formel som hjelper flere inn i jobb. Tvert om. Kuttene i AAP-ordningen føyer seg inn i rekken av innstramminger Solberg-regjeringene har gjennomført tidligere. Samtidig har andel uføre og antall på sosialhjelp økt.

De innsparte midlene skal så overføres til en generell satsing på tettere oppfølging av de unge i NAV-systemet. Ostehøvelkuttet innebærer at man tar nesten 60 mill. kroner fra NAV. Dette er midler som skulle hjelpe folk i arbeid. Mange av dem har allerede mistet AAP. Dette er dramatisk for unge mennesker som befinner seg i utkanten av arbeidslivet.

Kutt i AAP for unge er et forslag fra Sysselsettingsutvalgets første fase. Regjeringen har invitert partene i arbeidslivet til å gi innspill på dette i andre fase. Dette arbeidet pågår nå. I fjor kuttet regjeringen permitteringstiden fra 52 til 26 uker mens vi satt i utvalgsarbeid og jobbet om det samme. Det fremmer ikke et godt trepartssamarbeid, når vi ikke opplever slike invitasjoner som reelle.

LO savner også satsninger for å sikre bedre likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet. For eksempel er det behov for tiltak for å fremme heltid.

Vi ber videre Stortinget fjerne tollfritak på 3000 kroner for utenlandsk netthandel av klær. Dette forslaget kan bety at det blir over 10 prosent dyrere å handle i norske butikker enn netthandel fra utenlandske aktører. Dette forslaget setter tusenvis av norske arbeidsplasser i fare. LO ber om like konkurransevilkår, ikke undergraving av norske arbeidsplasser.

Regjeringen foreslår å redusere perioden med dagpenger under permitteringer i fiskeindustrien fra 52 til 26 uker i løpet av 18 måneder. Konsekvensen av

regjeringens kuttforslag vil være økt bruk av innleid arbeidskraft og en lavere andel faste stillinger. Dette i en næring som allerede i dag er sterkt preget av innleie og midlertidige stillinger. Vi frykter at verdifull kompetanse vil gå tapt som følge av kuttet, og at dette vil forsterke fraflyttingen fra mange sårbare lokalsamfunn.

Klima og miljø

Regjeringen varsler nok en utsettelse av satsingene på CO₂-håndtering, men bransjen sier at en investeringsbeslutning kan trenge allerede neste år. Realiseringen av dette er et av Norges viktigste bidrag til klimakutt i fremtiden. Og uten å lykkes med dette vil det bli vanskelig å nå målene i Parisavtalen. De mange utsettelsene undergraver tilliten til at ambisjonene følges opp. Pengene må være der, når bransjen er klar til å sette i gang.

Koalisjonens indre motsetninger forsøkes kamuflert ved at den ene får gjennomslag for en klimapolitikk som den andre nuller ut. Når regjeringen foreslår en økning av CO₂-avgiften på drivstoff, samtidig som den foreslår reduserte drivstoffavgifter, er dette et eksempel på symbolpolitikk fra regjeringen.

Vi trenger en ambisiøs og effektiv klimapolitikk som understøtter teknologiutvikling og sysselsetting. Omleggingen av drivstoffavgiften fører til at biodrivstoff, som utvikles av avansert norsk industri, nå får drivstoffavgift. Utvidelse av innblandingskravet for biodrivstoff er positivt, men bortfall av unntaket for drivstoffavgiften utover innblandingskravet fører til at videre satsing og utvikling hemmes. Innblandingen er allerede i dag over det nye kravet på 20 prosent, og dette vil nå bli så kostbart at innblandingen må ventes å bli redusert igjen. Det setter klimapolitikken i revers.